

Citirani člen XIX. veli v svojem 2. in 3. oddelku sledeče: „Ednakopravnost vseh deželjskih jezikov v šoli, v uradu in javnem življenju se priznava od strani države. — V deželah, v katerih stanuje več narodnih plemen, naj bodo javna učilišča napravljena tako, da se vsakemu teh plemen da do potrebni pomočniki za izomiko v svojem jeziku, a da ne bo nikomur sile naučiti se katerega drugega deželjskega jezika.“

Kakor že omenjeno, je imenovani tečaj namenjen v prvi vrsti slovenskemu učiteljstvu, ki naj se pripravlja v tem tečaju za pouk na bodočih slovenskih meščanskih šolah. — Po vseh pravih in zdravih pedagoških načelih bodo pa ti tečaji dosežali predpisani smoter le tedaj, ako se bodo predpisani predmeti predavali v slovenščini. Ako slovenskemu učiteljstvu ni dana prilika niti na lastnem učiteljskem se pripraviti na svoj težavni poklic v svojem materinem jeziku, je tembolj upravičeno, naravnost zahtevati, da se mu dá vsaj sedaj priliko, popolniti svoje znanje s pomočjo materinega jezika.

Slovensko učiteljstvo, ki se udeleži tega tečaja, bo vendar prisiljeno polagati eventualne izpite za slovenske meščanske šole v slovenščini. In kje naj sedaj dobi priliko, strokovno se izobraziti v slovenskem jeziku za dotične predmete, ako ne v tem tečaju, kakor zahtevajo predpisi ministrskega ukaza z dne 31. julija 1886. l., št. 6033.

Izgovor, da se morajo ti predpisani predmeti v tem tečaju poučevati edino le v nemščini, ker se naslanjajo na znanje, pridobljeno na obstoječih c. kr. učiteljskih, kjer se podava predpisana snov v večini v nemščini, in izgovor, da bi bilo težko dobiti strokovnih učiteljev, ki bi bili zmožni podavati za te tečaje predpisane predmete v slovenščini, ni nikakor merodajen in ne opravičen.

Ako so si oni slovenski učitelji, ki so prebili dosedaj izpite za slovenske meščanske šole zasebno, samolastno pridobili toliko znanja, da so lahko odgovarjali v dotičnih predmetih v svojem materinem jeziku, toliko lažje bodo podavali dotični strokovni učitelji svoje predmete — kakor rojeni Slovenci — v svojem materinem jeziku.

Z ozirom na vsa ta izvajanja si dovoljuje podpisano vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ kakor tolmač vsega, v tej korporaciji združenega učiteljstva predlagati sledeče:

Visoki c. kr. deželni šolski svet blagovoli, vse potrebno ukreniti, da bo učni jezik na pripravljalnem tečaju za meščanske šole v vseh predmetih — slovenski.

Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
V Ljubljani, dne 25. junija 1906.

Tajnik:
Dragotin Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Pravila

„Učiteljskega tiskovnega društva v Ljubljani, registrovane zadruge z omejenim poroštvom“,

dogovorjena pri ustanovnem obnem zboru dne 11. aprila 1906.

I. Tvrdba in sedež društva.

§ 1.

Tvrdba društva se glasi: „Učiteljsko tiskovno društvo v Ljubljani, registrovana zadruge z omejenim poroštvom.“

Društvo ima svoj sedež v Ljubljani.

II. Namen društva.

§ 2.

Društvo ima namen, pokrivati tiskovne potrebščine svojih članov, predvsem potrebščine pridobitnih in gospodarskih zadrug in z izvrševanjem tiskarske obrti pospeševati pridobitev svojih članov.

Ta namen dosega s tem, da opravlja proti plačilu vse tiskarske posle in izdeluje in dobavlja vsakovrstne izdelke tiskarske obrti.

III. Začetek in nehanje društva.

§ 3.

V društvo se sprejemajo samostojni učitelji in učiteljice in učiteljska društva.

§ 4.

Kdor želi stopiti v društvo, se mora oglasiti pri upravnem svetu, ki dovoljuje ali pa odreka vstop.

Zadružnikov sprejem pa dobi šele tedaj pravno moč, kadar je podpisal pismeno pristopnico k društvu, se vpisal v imenik zadružnikov I. rok podpisanega deleža.

Upravni svet sme vrhutega še zahtevati vpisnino od vsakega vstopivšega člana. Visokost vpisnine določa upravni svet.

§ 5.

Kadar je sprejem pravomočen, sprejme zadružnik od društva legitimacijo.

Ta legitimacija obsega:

1. Natančno ime in naslov zadružnika;
2. potrdilo vpisa v imenik zadružnikov;
3. potrdilo vplačil — deleži, vpisnina — ki jih je plačal zadružnik pri sprejemu.

§ 6.

Upravni svet sme iz zadruge izključiti člana, ki izpodkopava na katerikoli način dobro ime ali kredit zadruge, ali izdaja tajnosti zadružnega podjetja.

Razen tega izgubi zadružnik članstvo v sledečih slučajih:

1. Ako je zaradi hudodelstva ali prestopka izgubil občinsko volilno pravico;
2. v slučaju smrti.

§ 7.

Kdor želi prostovoljno izstopiti iz zadruge, mora odpoved naznaniti do konca novembra upravnemu svetu pismeno in tirjati potrdilo odpovedi.

Izstop pa velja šele s koncem tistega leta. Zadružni deleži izstopivših zadružnikov se izplačajo šele eno leto po preteku tistega poslovnega leta, v katerem se je izvršil izstop.

IV. Zadružni deleži.

§ 8.

Vsak zadružnik mora vplačati saj en zadružni delež v znesku sto kron.

Deleži se vplačujejo takoj ali pa v nepretrganih mesečnih obrokih najmanj po 10 K pri zadružni blagajni ali pa pri vplačilnih mestih, ki jih je določil upravni svet. Ako zadružnik ni vplačal polnega deleža v desetih nepretrganih mesečnih obrokih, se mora opomniti, da dopolni svoj delež. Če ne vplača v teku dveh mesecev po opominu zaostalih obrokov, zapadejo vplačani obroki rezervnemu zakladu in zadružnik se smatra izstopivšim.

V. Zaveza zadrušnikov.**§ 9.**

Zaveza zadrušnikov je omejena v smislu zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.

Zadruga jamči za vse svoje obveze v prvi vrsti s svojim lastnim imetjem.

Če bi za poravnanje vseh zadrušnih obvez ne zadostoval pravilni dohodek tekočega leta, rezervni zakladi in drugo zadružno imetje, se seže na zadrušne deleže. Če pa vse to ne bi pokrivalo zadrušnih obvez, se nadaljna plačila razdele na posamezne zadrušnike v okviru njihovega jamstva.

Nepopolno vplačani zadrušni deleži se morajo takoj doplačati.

§ 10.

Vsak zadrušnik jamči v slučaju konkurza ali likvidacije zadruge za njene obveze ne le s svojimi deleži, temveč še z nadaljnim zneskom o višini istih.

VI. Bilanca, dobiček in izguba.**§ 11.**

Konec vsakega upravnega leta, ki se šteje od 1. januarja do 31. decembra, sklene upravni svet račune in sestavi bilanco na sledeči način: Med aktiva se vpiše: gotovina, vrednostne listine po kurzu 31. decembra, drugo premakljivo in nepremakljivo imetje ter aktivne terjatve zadruge. Med pasiva se vpišejo: zadrušni deleži, zadrušni dolgovi, pasivne terjatve, in rezervni zakladi. To kar ostane aktiv po odbitku pasiv, je čisti dobiček dotičnega leta.

§ 12.

Čisti dobiček se porabi nastopno: Najprej se odračuni 10% na korist splošnemu rezervnemu zakladu. Ostanek se razdeli kot dividenda le na polno vplačane deleže. Dividenda pa ne sme presegati 7% deleža. Kar ostane po pokritju 7% dividende, se porabi za dotiranje posebnih rezervnih zakladov, n. pr. za pokritje morebitnih izgub iz gotovih poslovnih strok, za obnovljenje zadrušnega inventarja, za osiguranje 5% dividende v slučaju nedostatnosti dobička itd. O ustanovitvi takih posebnih rezervnih zakladov in o razmerju njegovega dotiranja sklepa občni zbor.

Kadar pa čisti dobiček, ki ostane po pokritju 10% prispevka v splošno rezervo in 7% dividende, iznaša še 2% vplačane deležne vsote, sme občni zbor to 2% preostajočo vsoto po svoji previdnosti odkazati deloma ali v celoti v splošni rezervni zaklad ali pa jo določiti deloma ali v celoti v obče koristne učiteljske namene.

Splošni rezervni zaklad se dotira le tako dolgo, da doseže 15% vpisane vsote zadrušnih deležev. Ko se doseže ta vsota, je v prvi vrsti pokriti 7% dividendo deležev, s pribitkom pa se ravna po določenih prejšnjega odstavka, toda s pristavkom, da se sme pribitek porabiti tudi za razdelitev superdividende.

§ 13.

Če se pokaže izguba, ki se ne pokrije z dohodki upravnega leta, se pokrije iz morebitnega v ta namen ustanovljenega posebnega rezervnega zaklada; če take posebne rezerve ni ali če ne zadošča, se seže na splošno rezervo, če ne zadošča tudi poslednja, se seže na druge rezerve in ostalo zadružno imetje, končno na zadrušne deleže; če pa ne zadošča še vse to, se razdeli pokritje primanjkljaja na zadrušnike po meri njihove zakonite solidarne obveze, vendar le skupaj do visokosti dvakratnega vpisanega deleža.

§ 14.

Račune in bilanco predloži upravni svet saj 14 dni pred rednim občnim zborom nadzorstvu v pregled.

O odobrenju računov in bilance sklepa redni občni zbor.

VII. Uprava in vodstvo zadruge.**§ 15.**

Zadruga upravlja svoja opravila samostalno s sodelovanjem zadrušnikov.

Njeni organi so:

1. Upravni svet;
2. uradniki in drugi uslužbenci;
3. nadzorstvo;
4. občni zbor.

1. Upravni svet.**§ 16.**

Upravni svet sestoji iz petih članov in dveh namestnikov, ki jih voli občni zbor izmed zadrušnikov z absolutno večino za dobo treh let. Če pri volitvi ne doseže nihče absolutne večine, se ima vršiti ožja volitev med onimi, ki so dosegli relativno največje število glasov. Pri enakem številu glasov odloči žreb.

Žreb vzdigne predsednik občnega zbora.

§ 17.

Upravni svet izvoli izmed upravnih svetnikov predsednika in njegovega namestnika z absolutno večino glasov.

Glede ožje volitve veljajo ista določila kakor pri volitvi upravnega sveta. (§ 16.)

Žreb vzdigne po letih najstarejši upravni svetnik. Ta skliče tudi sejo upravnega sveta v svrhu konstituiranja ter predseduje do izvolitve predsedstva.

§ 18.

Člani upravnega sveta se morajo takoj po izvolitvi naznaniti za vpis v zadrušni register; v dokaz izvolitve se predloži volilni zapisnik, ki ga mora podpisati predsednik občnega zbora in dva zadrušnika.

§ 19.

Upravni svet je načelstvo zadruge v smislu § 15. zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, z vsemi v tem zakonu določenimi pravicami in dolžnostmi.

Upravni svet podpisuje v ime zadruge na ta način, da se podpišeta predsednik ali njegov namestnik in še en upravni svetnik pod zadružno tvrdko.

§ 20.

Upravni svet rešuje v svoj delokrog spadajoče zadeve v sejah, pri katerih predseduje predsednik; navzoča morata biti poleg predsednika ali njegovega namestnika še dva upravna svetnika, da so sklepni. Sklepa se z absolutno večino glasov. V slučaju enoliko glasov, odloči predsednik.

O vsaki seji upravnega sveta se sestavi zapisnik, ki ga podpišejo vsi navzoči upravni svetniki.

§ 21.

V slučaju stalnega zadržka, izstopa ali smrti posameznega upravnega svetnika se mora upravni svet za čas do prihodnjega občnega zbora dopolniti, in sicer tem potom, da se pokliče v upravni svet oni namestnik, ki je dobil pri rednem občnem zboru največ glasov; če sta bila dobila oba namestnika enako

glasov, odloči žreb. Upravni svet mora skrbeti, da se novi upravni svetnik takoj vpiše v združni register. Legitimira se tak upravni svetnik po posebnem zapisniku upravnega sveta, ki se mora sestaviti v tem slučaju.

§ 22.

Upravni svet kakor tudi vsak posamezni upravni svetnik se more po sklepu občnega zbora tudi odstaviti, preden poteče poslovna doba.

§ 23.

Predsednik upravnega sveta vodi zadrugo, jo reprezentuje nazunaj, ter jo zastopa sodno in izvensodno; sklicuje seje upravnega sveta in izvršuje njegove sklepe. Pisma, s katerimi se zadrugi ne nalaga nikake obveznosti, podpisuje predsednik sam.

Pogodbenih obvez za zadrugo pa predsednik sam ne more prevzemati. V ta namen je treba upravnega sveta, za obveznost nazunaj pa formalnega podpisa tvrdke v smislu § 19.

Vsaj vsake tri mesece se mora predsednik prepričati o blagajničnem stanju in mora v slučaju kakega nereda takoj ukreniti, kar se mu zdi primerno; to poroča tudi upravnemu svetu.

§ 24.

Če je predsednik zadržan začasno, ga namestuje podpredsednik.

Delokrog podpredsednika je v tem slučaju v vsakem oziru enak predsednikovemu delokrogu.

2. Uradniki in drugi uslužbenci.

§ 25.

Upravni svet namešča po potrebi uradnike in druge uslužbence, določa njihov delokrog in jim odmerja plačo.

V ostalem veljajo glede združnih uslužbencev določila § 16. zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.

Legitimirajo se vsi uslužbenci po pismenem dekretu, ki ga sprejmejo pri imenovanju, odnosno po pismenem pooblastilu, ki označuje njihove morebitne pravice, zastopati zadrugo nazunaj.

3. Nadzorstvo.

§ 26.

Nadzorstvo sestoji iz pet članov, ki jih izvoli občni zbor izmed združnikov za dobo enega leta. Nadzorstvo izvoli izmed sebe predsednika, njegovega namestnika in zapisnikarja ter določi svoj poslovni red. Sklepa z absolutno večino glasov. Če je enoliko glasov, odloči predsednik.

Nadzorstvo je sklepčno, če so k seji povabljeni vsi člani in se je udeleže vsaj trije. O vsaki seji se mora spisati zapisnik, ki ga podpišejo vsi navzoči člani.

Delokrog nadzorstva je isti, ki ga določata §§ 24. in 25. zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.

4. Občni zbor.

§ 27.

Redni občni zbor se skliče enkrat v letu, in sicer vsaj do 15. junija. Izredni občni zbor se skliče, če se potrebno vidi upravnemu svetu ali nadzorstvu, ali če to zahteva od upravnega sveta ena tretina združnikov v posebni pismeni vlogi, v kateri se morajo navesti predmeti posvetovanja in sklepanja.

Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora se razglasi vsaj 14 dni prej v „Učiteljskem Tovarišu“, in če se upravnemu svetu zdi umestno, tudi v drugih listih.

§ 28.

V delokrog občnega zbora spada:

1. Izprememba pravil;
2. razdružba in likvidacija zadruge;
3. odobrenje letnih računov in bilance;
4. volitev upravnega sveta in nadzorstva.

§ 29.

Na občnem zboru ima vsak združnik toliko glasov, kolikor ima deležev, vendar nikoli več, nego deset glasov in nikoli več, nego eno četrtno navzočih glasov.

Združnika, ki se ne udeleži osebno občnega zbora, sme zastopati drug združnik na podlagi zakonito izdelanega pismenega pooblastila.

§ 30.

K vsaki točki dnevnega reda se pred glasovanjem otvori debata.

O predlogu za konec debate se sklepa takoj brez debate.

§ 31.

Občnega zbora se sme udeležiti vsak združnik.

Pravne osebe se ga udeleže po svojih načelnikih ali pa po pooblaščenih.

§ 32.

Občni zbor je sklepčen, če je navzoča vsaj ena četrtnina združnikov.

Ako bi občni zbor ne bil sklepčen, se skliče v treh tednih novi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu združnikov.

Sklepa se z nadpolovično večino opravičenih glasov; pri enoliko glasov odloči predsednik. Če pa je sklepati o razdružbi zadruge, je občni zbor sklepčen, če sta zastopani vsaj dve tretjini združnikov. Da je sklep veljaven, morajo glasovati zanj tri četrt navzočih oddanih glasov. Če pa pri takem občnem zboru nista zastopani dve tretjini združnikov, se skliče v treh tednih drug občni zbor, ki je brez ozira na udeležbo sklepčen s tričetrtno večino.

Glasuje se, kakor določi predsednik.

§ 33.

Občnemu zboru predseduje predsednik upravnega sveta. On imenuje enega, po potrebi tudi več zapisnikarjev, ki smejo biti uslužbenci zadruge.

Ob pričetku občnega zbora pozivlje predsednik opravičene udeležence, da se zgledajo in mu izročijo svoja poverila. Vsak udeleženec, ki ima pravico glasovati, se vpiše v zapisnik s polnim naslovom; navešati se mora tudi opravičenost njegovega glasovanja in število opravičenih glasov. Potem se preide na dnevni red. Kdor pride pozneje, se mora zgledati takoj ob prihodu pri predsedniku in naknadno sprejeti v zapisnik.

Predsednik vodi zborovanje in odločuje način in vspeh glasovanja in v mejah dnevnega reda tudi vspeh predlogov in debat. Predsednik mora odrediti glasovanje po imenih, če to zahteva pet udeležencev.

Voli se z listki, per acclamationem pa samo tedaj, če ni ugovora.

Predsednik sme zahtevati, da se predlogi pismeno formulirajo in njemu izročijo.

§ 34.

O občnem zboru se sestavi zapisnik, ki ga podpiše predsednik in dva overovatelja, ki jih izvoli občni zbor.

Sklepi občnega zbora se vpišejo v posebno knjigo. Pravilnost vsakega vpisa potrđita predsednik in zapisnikar občnega zbora.

VIII. Razglasila zadruga.

§ 35.

Zadruga razglasa svoje razglase izvzemši sklicevanje občnih zborov — § 27. — s tem, da jih nabije na desko v zadrugi delarnici.

IX. Zadrugi poslovanje.

§ 36.

Tiskarna učiteljskega tiskovnega društva izvršuje naročila zadrugi članov, bodisi za njihovo osebno potrebo, ali za potrebo njihovega poklica, podjetja ali obrta.

V osiguranje nepretrganega delovanja, brez katerega popoln uspeh zadrugi namena ni mogoč, vstreza tiskarna učiteljskega tiskovnega društva tudi naročilom neudov.

V prvi vrsti pa izvršuje naročila zadrugičnikov.

§ 37.

Poslovanje tiskarne učiteljskega tiskovnega društva obsega vse stroke tiskarskega obrta in pomožnih obrtov in sme torej ista nabaviti si lastno knjigovoznico in prodajalnico za svojo zalogo. Izvrševanje imenovanega obrta je pa odvisno od državne koncesije in je dopustno le po pripravnem namestniku v smislu § 3. obrtnega reda.

§ 38.

Poslovni, službeni in disciplinarni red sestavi upravni svet. Vsi uslužbenci zadrugi so neposredno podrejeni predsedniku upravnega sveta.

§ 39.

Zadrugi knjige se vodijo po določilih trgovskega prava.

§ 40.

Na koncu poslovnega leta sklene upravni svet knjige in račune in sestavi letni račun.

Letni račun mora obsegati:

1. Vse dohodke in stroške poslovnega leta — račun prometa;
2. račun dobička in izgube;
3. račun bilance.

X. Razsojevanje preprirov.

§ 41.

Prepire iz zadrugi razmerja, bodisi med zadrugičniki, ali pa med zadrugičniki in upravnim svetom, razsoja nadzorstvo. Dotičnemu posvetovanju nadzorstva sme prisostovati predsednik upravnega sveta in en zadrugi uradnik, ki ga določi predsednik, toda le s posvetovalnim glasom; kraj in čas seje nadzorstva se mora pravočasno naznaniti upravnemu svetu. Zoper razsodbo nadzorstva je dopustna pritožba na občni zbor, ki razsoja končno in neprizivno.

Če zoper razsodbo nadzorstva ni pritožbe, je ta razsodba nespodbojno pravokrepna.

Prepire, pri katerih je nadzorstvo samo ali kak član kot stranka prizadet, razsoja neprizivno občni zbor.

XI. Prehodne določbe.

Prvo poslovno leto se začne z dnevom registriranja teh pravil in se konča z 31. decembrom istega leta.

Pri ustanovnem občnem zboru so bili izvoljeni v upravni svet za prvo upravno dobo:

1. Gospod Ivan Bernot, učitelj v Ljubljani.
2. " Fran Őrnagoj, nadučitelj na Barju.
3. " Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani.
4. " Fran Trošt, nadučitelj na Igu.
5. " Karol Wider, učitelj v Ljubljani.

Oblast — učitelj.

III.*)

Kakor je za dober pristop enim v organsko celoto v izražanje svojih sklepov, misli in primernih čuvstev, tako in v skupni zvezi naj bo drugim. Tak je bil, je in bo šolski zakon, ki kot del najvišjega zakona enako očetovsko po zasluženju skrbi za ene kakor za druge.

Zopet jemljemo v pretres tu prepisani odstavek iz Maslovega članka pod enakim naslovom. Maslo trdi tukaj, da je bil, je in bo šolski zakon tak, da skrbi enako očetovsko po zasluženju za ene kakor za druge. Tudi tu bi moral Maslo zapisati, da bi moral biti šolski zakon tak, a v Istri tega ni, in kar je dobrega v šol. zakonu, največkrat zavijejo razni šolski oblastniki, da ne odgovarja njegovi trditvi. Da je to res, hočemo dokazati z naslednjim:

Prepričani smo, da je Maslo čital v 38., 39. in 40. številanskega letnika našega lista objavljeni sestavek „Za odpravo krajevnega plačilnega sistema v Istri.“ V tem sestavku je dovolj jasno dokazano, da je istrski deželni zakon z dne 9. oktobra 1901, št. 35, tako prikrojen, da ne skrbi za vse enako očetovsko po zasluženju. Dokazano je, koliko je oškodovano slovansko učiteljstvo in s tem slovansko šolstvo. V čem se enako po očetovsko skrbi? Prepričanja smo, da le v tem, da mora slovansko ljudstvo enake šolske naklade plačevati kakor italijansko. Italijansko je pri tem na boljem, ker se mu s temi vzdržuje dovoljno število ljudskih šol in poleg tega še realni gimnazij v Pazinu, a slovanskemu ne dajo niti prepotrebni ljudskih šol.

Ogledal bi si lahko tovariš tudi članke, ki smo jih objavili glede imenovanja definitivnega učiteljstva. Dovolj jasno smo povedali, da ne gledajo pri tem nič na zasluženje, ker si ne moremo misliti, da bi imel oni večje zasluženje, ki je 2 do 3 leta v službi kakor oni, ki službuje že četrto stoletje. In vendar se pusti slednjega, da strada na mestu III. pl. razreda, a prvega se imenuje definitivno na mesto II. pl. razreda. Ako je to enaka, očetovska skrb po zasluženju, potem ne moremo reči, kaj je temu nasprotno.

Za drugo svojo trditev, da zavijajo šolske oblasti šolske zakone, kadar kaj dovoljujejo, da ni vsem enako, očetovsko po zasluženju, naj navedemo poleg dokazov, ki jih je bilo že mnogo v našem listu, še to: § 59. državnega zakona z dne 2. maja 1883 pravi: „Dolžnost, napravljati šole, uravnjuje deželno zakonodavstvo, držeč se tega načela, da je vsekakor ustanoviti šole povsod, kjer eno uro na okolo po petletnem poprečnem (srednjem) številu biva več nego 40 tero otrok, ki morajo čez štiri kilometre daleč v kako šolo hoditi.“ Istrski deželni zakonodajalec je to v enakem smislu uredil v 1. § dež. zakona z dne 30. marca 1870, št. 20.

*) Zaradi tesnega prostora je zadnjič to nadaljevanje izostalo. Uredn.